

**social og
indenrigsministeriet**

Velfærdspolitisk Analyse

Opholdstiden på forsorgshjem og herberger stiger

Borgere i hjemløshed er en meget udsat gruppe af mennesker, som ofte har komplekse problemstillinger. Mange har samtidige problemer med stofmisbrug, psykisk sygdom, manglende netværk, økonomi mv. Problemerne kan betyde, at de pågældende personer har mistet eller ikke kan opholde sig i sin bolig, og at det kan være vanskeligt at få og fastholde en ny bolig.

I VIVEs hjemløsetælling fra 2017 opererer man med otte forskellige hjemløshedssituationer til at beskrive de situationer, de hjemløse kan befinde sig i. De tre største grupper omfatter personer, der overnatter på forsorgshjem og herberger (§ 110-boformer), hos familie og venner eller på gaden. En tredjedel af alle hjemløse overnatter på forsorgshjem og herberger, og det er denne gruppe, nærværende analyse omhandler.

Analysen viser, at i perioden 2000 til 2017 er den gennemsnitlige opholdstid på forsorgshjem og herberger steget med næsten 25 pct. Det er bl.a. drevet af, at der er en gruppe af brugere, der har rigtig mange overnatninger. Mens antallet af brugere er faldet fra ca. 7.000 i 2000 til ca. 6.200 i 2017, er antallet af overnatninger således i alt steget fra ca. 630.700 i 2000 til ca. 701.500 i 2017.

Indsatsen på herbergerne er vigtig ift. at hjælpe borgere i hjemløshed videre i egen bolig eller et egnet tilbud, men stigningen i den gennemsnitlige opholdstid strider mod intentionen om, at herberger kun er tilsigtet at være en midlertidig løsning, der skal være tilgængelig for dem, der står i en akut situation. Det skal ikke være et sted, hvor man lever sit liv.

I 2017 har de 6.200 brugere tilsammen ca. 12.100 ophold. Mænd udgør omkring ¾ af alle brugerne, og omkring halvdelen af alle brugere er under 40 år. Knap 30 pct. af brugerne er i aldersgruppen 18 til 29 år. Brugere med ikke-vestlig oprindelse udgør 19 pct. af alle brugere, og målt i forhold til hele befolkningen er de overrepræsenterede. Knap 70 pct. af brugerne modtager midlertidige overførselsindkomster, herunder er en stor del på kontanthjælp.

Der er stor variation i opholdenes længde. Der er både mange af de helt korte ophold og mange ophold med en varighed på over en måned. De fleste brugere, ca. 66 pct., overnatter dog samlet set 31 dage eller mere på forsorgshjem eller herberger, og ud af disse er en mindre del der hele året.

De fleste brugere af en § 110-boform i 2017 har også været brugere i andre år i perioden fra 2013 til 2016. Det vidner om, at mange er hjemløse i længere tid eller periodevis. Det er dog de færreste, der optræder i statistikken i alle fem år i perioden.

Brugere af forsorgshjem og herberger

Brugere af forsorgshjem og herberger udgør en delmængde af borgere i hjemløshed, som er en meget udsat gruppe af mennesker, som ofte har komplekse problemstillinger.

Mange har samtidige problemer med stofmisbrug, psykisk sygdom, manglende netværk, økonomi mv. Problemerne kan betyde, at de pågældende har mistet eller ikke kan opholde sig i sin bolig, og at det kan være det vanskeligt at få og fastholde en ny bolig. Fælles for de hjemløse er derfor, at de ikke disponerer over egen bolig/værelse, eller ikke kan opholde sig der, men fx er henvist til midlertidige alternativer eller bor midlertidigt og uden kontrakt hos familie, venner eller bekendte.

Hjemløse udgør derfor en sammensat gruppe, der kan kategoriseres ud fra forskellige typer af hjemløshedssituationer. VIVE opererer med otte forskellige hjemløshedssituationer, hvoraf ca. en tredjedel tilhører de grupper, der overnatter på forsorgshjem og herberger. Ifølge VIVE's opgørelser er der en næsten ligeså stor gruppe af hjemløse, som overnatter hos familier og venner. Af de resterende hjemløsesituationer er hjemløse, der overnatter på gaden, den tredjestørste gruppe og udgør knap 10 pct. i VIVE's kortlægning.

Ifølge servicelovens § 110 har kommunalbestyrelsen pligt til at tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer, som har særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp, jf. boks 1.

Boks 1

Lovgrundlag for brugere af forsorgshjem og herberger

Kommunalbestyrelsen skal ifølge servicelovens §110 tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer, som har særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.

Optagelse på boformer kan ske ved egen henvendelse eller ved henvisning fra offentlige myndigheder. Boformer efter §110 i Danmark omfatter primært forsorgshjem og herberger.

Denne analyse omhandler brugere af forsorgshjem og herberger. Udviklingen fra 2000 til 2017 beskrives med afsæt i antal brugere, antal ophold, indskrivninger i året og overnatninger i alt i året. Fokus er særligt på udviklingen i brugernes gennemsnitlige ophold på § 110-boformer og på udviklingen i sammensætningen af brugerne.

Herefter gives en kort karakteristik af brugere af forsorgshjem og herberger i 2017 i forhold til køn, alder, oprindelse og forsørgelsesgrundlag. Resten af analysen belyser opholdets varighed på § 110-boformer med udgangspunkt i brugerne i 2017 og med enkelte sammenligninger til 2000.

Datagrundlaget er Social- og Indenrigsministeriets boformstatistik, jf. boks 2.

Opholdstiden på forsorgshjem og herberger stiger

Boks 2

Datagrundlag

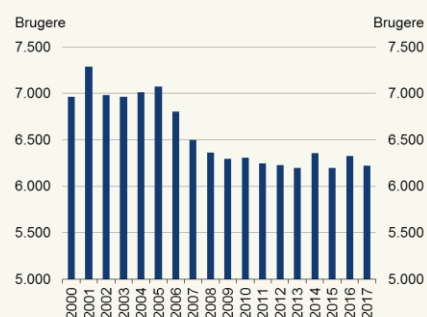
Datagrundlaget for analysen er Social- og Indenrigsministeriets boformsstatistik, der indsamles af Danmarks Statistik. Den indeholder oplysninger om brugere af forsorgshjem og herberger siden 1999. Statistikken blev oprindeligt startet i Den Sociale Ankestyrelse i 1999 og blev indtil 1. juli 2016 varetaget af Ankestyrelsen. Det er lovpligtigt at indberette til statistikken. For mere information om statistikken se <https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/boformer>

Opholdslængden på forsorgshjem og herberger er steget

Udviklingen siden år 2000 har været præget af to modsatrettede tendenser. Antallet af brugere hen over året har på den ene side været faldende, jf. figur 1, mens det samlede antal af overnatninger på den anden side har været stigende, jf. figur 2. Fra 2000 til 2017 er antallet af brugere faldet med ca. 11 pct., imens antallet af overnatninger er steget med omkring 11 pct.

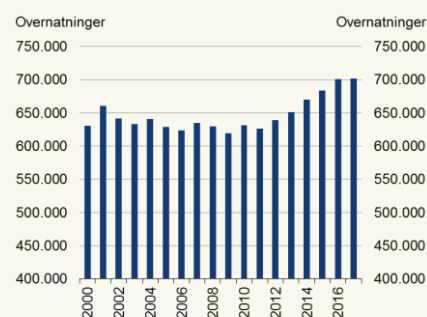
Figur 1

Brugere, 2000-2017

Figur 2

Overnatninger, 2000-2017

Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter § 110-boformer på et tidspunkt i året. Overnatninger er summen af brugernes samlede overnatninger i det givne år. Se i øvrigt anmærkning til tabel 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Der findes ikke data vedrørende afvisninger på § 110-boformer, og det er derfor ikke muligt ud fra denne statistik at vurdere, om stigningen i antallet af overnatninger eksempelvis har ført til flere afvisninger.

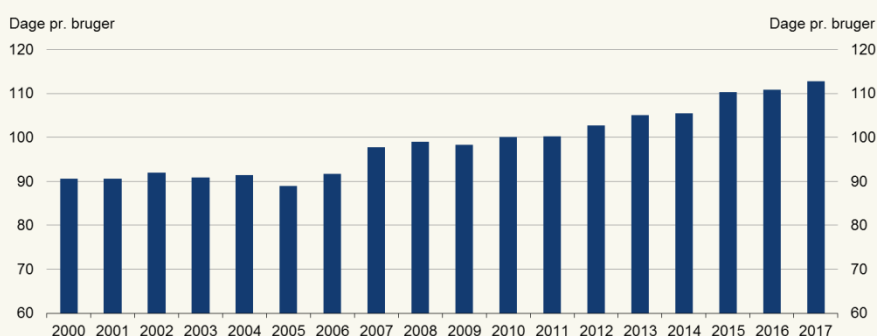
Frem til 2006 er den gennemsnitlige varighed af opholdet for brugere, der benytter et forsorgshjem eller herberg, nogenlunde konstant, hvorefter den er steget, jf. figur 3. Fra 2000 til 2017 er den gennemsnitlige varighed steget med omkring 24 pct. Det svarer til, at den

Opholdstiden på forsorgshjem og herberger stiger

gennemsnitlige bruger opholder sig på forsorgshjem eller herberger 22 dage længere i løbet af året. Det er vigtigt at bemærke, at den gennemsnitlige varighed er opgjort inden for året. Dvs. ophold, der strækker sig over flere kalenderår, indgår i hvert kalenderår med den del af opholdet som rent faktisk har fundet sted i det givne år.

Figur 3

Gennemsnitlig varighed per bruger, 2000-2017

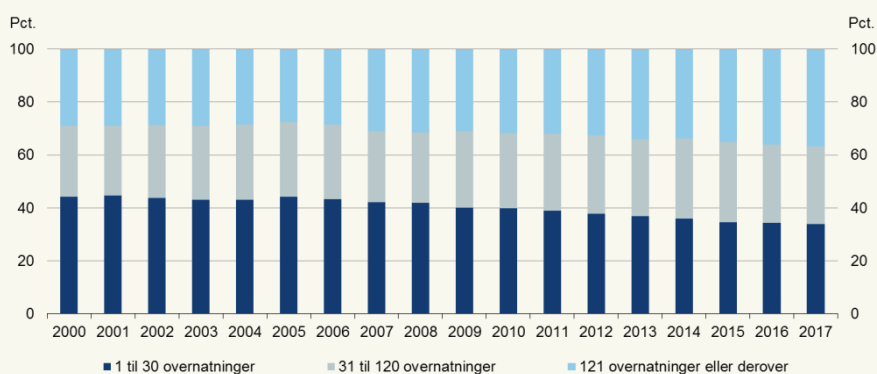
Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter §110-boformer på et tidspunkt i året. Se i øvrigt anmærkingen til tabel 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Det lavere antal brugere med en længere opholdslængde dækker også over, at andelen af brugere med mange overnatninger er steget, mens andelen af brugere med relativt få overnatninger er faldet, jf. figur 4.

Figur 4

Sammensætning af brugere opdelt efter overnatninger i alt, 2000-2017

Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter §110-boformer på et tidspunkt i året. Overnatninger er summen af brugernes samlede overnatninger i det givne år. Se i øvrigt anmærkning til tabel 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

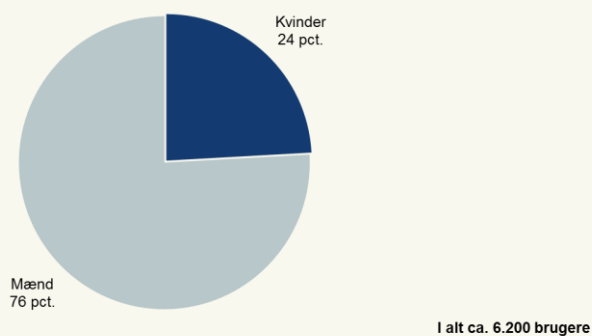
Opholdstiden på forsorgshjem og herberger stiger

De samlede nøgletal over udviklingen i perioden er vist i bilag 1.

Hvem er brugerne af forsorgshjem og herberger?

Det er primært mænd, der benytter sig af forsorgshjem og herberger, jf. figur 5. I 2017 var der omkring 6.200 brugere af forsorgshjem og herberger, hvoraf ca. 76 pct. var mænd og ca. 24 pct. var kvinder.

Figur 5
Brugere opdelt efter køn, 2017

Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter §110-boformer på et tidspunkt i 2017 og som samtidig kan genfindes i befolkningsregistret i 2017. Se i øvrigt anmærkningen til tabel 1.

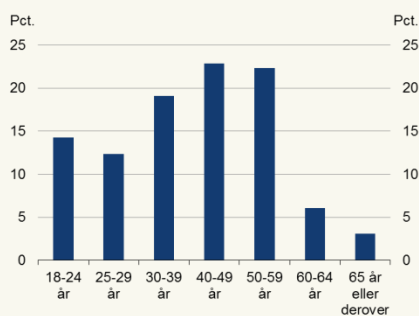
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Omkring halvdelen af alle brugere er under 40 år, og der er især mange brugere i aldersgruppen 18-30 år. De yngre brugere under 30 år udgør knap 30 pct., imens aldersgrupperne 30-39 år, 40-49 år og 50-59 år hver især udgør omkring 20 pct., og aldersgrupperne på 60 år eller derover udgør samlet set knap 10 pct., jf. figur 6.

Opholdstiden på forsorgshjem og herberger stiger

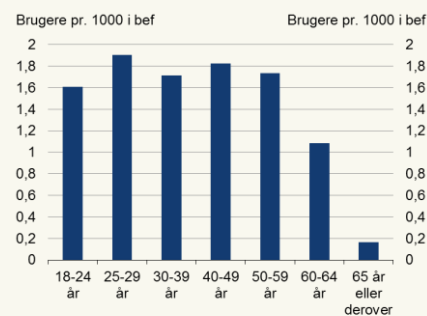
Figur 6

Brugere opdelt efter alder, 2017

Figur 7

Brugere af forsorgshjem og herberger pr. 1000 voksne i befolkningen i 2017, opdelt efter aldersgrupper

Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter §110-boformer på et tidspunkt i 2017 og som samtidig kan genfindes i befolkningsregistret i 2017. Alder er opgjort ultimo 2017. Se i øvrigt anmærkningen til tabel 1.
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

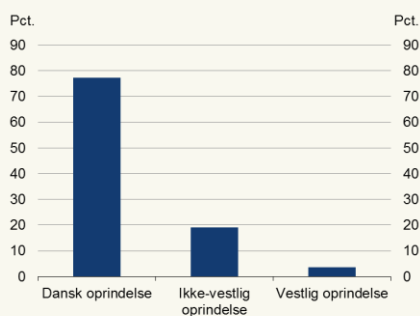
Målt i forhold til hele befolkningen er der flest brugere i aldersgruppen 25-29 år, mens der markant færre brugere i aldersgruppen 65 år eller derover, jf. figur 7. Det lave antal brugere i aldersgruppen 65 år eller derover hænger bl.a. sammen med, at der er mange i gruppen, som enten dør tidligt, eller kommer på plejehjem tidligt.

De fleste brugere af forsorgshjem og herberger har dansk oprindelse, men der er også en del brugere med ikke-vestlig oprindelse, jf. figur 8. Der er i alt omkring 77 pct. med dansk oprindelse, 19 pct. med ikke-vestlig oprindelse og 4 pct. med vestlig oprindelse.

Opholdstiden på forsorgshjem og herberger stiger

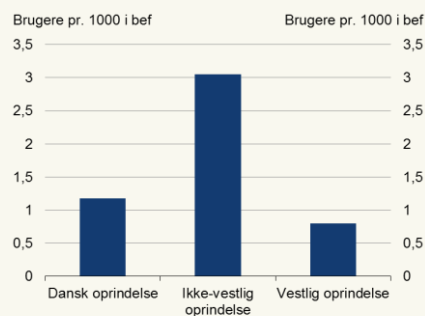
Figur 8

Brugere opdelt efter oprindelse, 2017

Figur 9

Brugere af forsorgshjem og herberg pr. 1000 voksne i befolkningen i 2017, opdelt efter oprindelse

Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter § 110-boformer på et tidspunkt i 2017 og som samtidig kan genfindes i befolkningsregistret i 2017. Se i øvrigt anmærkningen til tabel 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

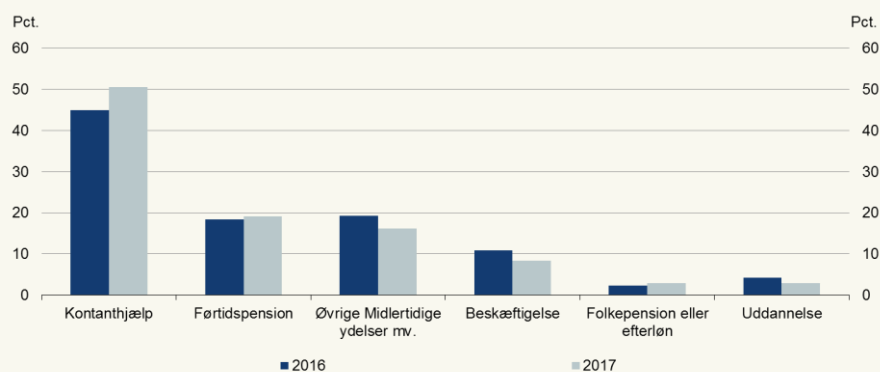
Opgjort i forhold til den samlede voksne befolkning er personer med ikke-vestlig oprindelse imidlertid meget overrepræsenteret i gruppen. Mens der er omkring 1 § 110-bruger pr. 1.000 voksne med dansk oprindelse, er det samme tal for personer med ikke-vestlig oprindelse 3, jf. figur 9

Langt over halvdelen af brugere af forsorgshjem og herberger havde midlertidige overførselsindkomster som forsørgelsesgrundlag i 2017, og kun få var i uddannelse eller beskæftigelse, jf. figur 10. Samme billede tegner sig, når man ser på forsørgelsesgrundlaget året inden, dvs. forsørgelsesgrundlaget i 2016 for de personer der tog ophold på er forsorgshjem eller herberg i 2017. Året inden opholdet er der dog lidt flere i beskæftigelse og uddannelse.

Opholdstiden på forsorghjem og herberger stiger

Figur 10

Forsørgelsesgrundlag i 2016 og 2017 for brugere af forsorghjem og herberger i 2017

Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter § 110-boformer på et tidspunkt i 2017, og som samtidig kan genfindes i befolkningsregistret i 2017. Forsørgelsesgrundlaget er opgjort på baggrund af det primære forsørgelsesgrundlag (SOCIO13). Øvrige midlertidige ydelser mv. omfatter personer der er arbejdsløse i mindst halvdelen af året, modtagere af sygedagpenge, uddannelsesgodtgørelse, orlovsydelser mm. I 2017 er der oplysninger for 6.191 brugere af § 110-boformer, mens der i 2016 er oplysninger for 6.109 brugere. Se i øvrigt anmærkningen til tabel 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Hvor lang tid opholder brugerne sig på forsorghjem og herberger i løbet af året?

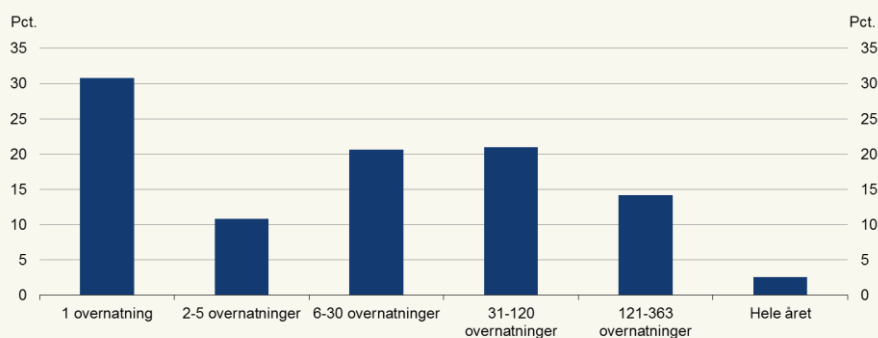
I denne del af analysen belyses brugernes ophold på § 110-boformer i 2017 mere detaljeret. Ligesom i opgørelserne ovenfor er det vigtigt at pointere, at ophold, der begynder før 2017 eller slutter efter 2017, kun indgår med den del, der ligger i 2017.

I 2017 havde de omkring 6.200 brugere sammenlagt ca. 12.100 ophold, jf. figur 11. Der er stor variation i opholdenes længde. Knap en tredjedel af alle opholdene havde en varighed på blot en enkelt overnatning, mens knap 40 pct. havde en varighed på 31 overnatninger eller mere.

Opholdstiden på forsorghjem og herberger stiger

Figur 11

Varighed af opholdene for de i alt ca. 12.100 ophold i 2017

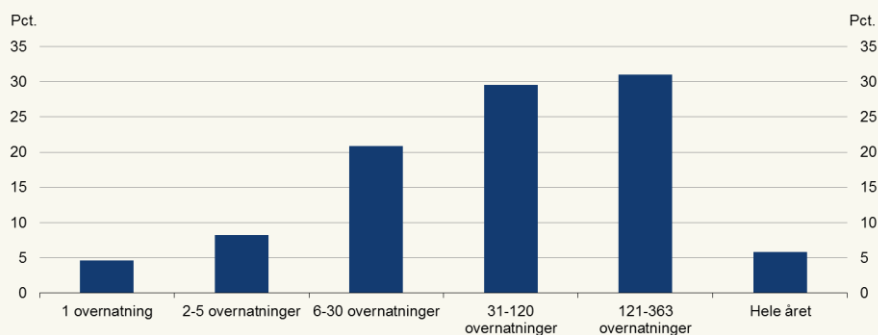
Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter §110-boformer på et tidspunkt i 2017 og som samtidig kan genfindes i befolkningsregistret i 2017. Se i øvrigt anmærkningen til tabel 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Selvom næsten en tredjedel af opholdene har en varighed på en enkelt dag, er der meget få brugere, der, set over hele året, kun har en enkelt overnatning. Ud af alle brugere i 2017 er det således blot 5 pct. der kun har en enkelt overnatning i løbet af året. De fleste brugere, ca. 66 pct., overnatter samlet set 31 dage eller mere på en § 110-boform i løbet af året, og ud af disse er en mindre del der hele året, jf. figur 12.

Figur 12

Antal overnatninger for de i alt ca. 6.200 brugere i 2017

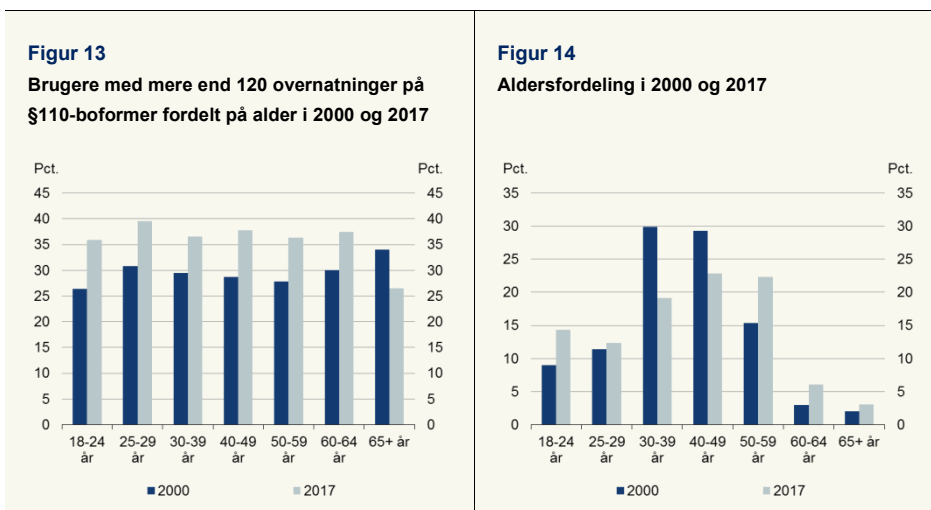

Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter §110-boformer på et tidspunkt i 2017 og som samtidig kan genfindes i befolkningsregistret i 2017. Se i øvrigt anmærkningen til tabel 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Opholdstiden på forsorgshjem og herberger stiger

Som beskrevet ovenfor er en af forklaringerne på den stigende gennemsnitlige varighed pr. bruger, at flere brugere har mere end 120 overnatninger pr. år. Alle aldersgrupper har en stigende andel med mere end 120 overnatninger, bortset fra brugere over 65 år, hvor andelen med mere end 120 overnatninger er faldet en smule, jf. figur 13.

Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter § 110-boformer på et tidspunkt i året og som samtidig kan genfindes i befolkningsregistret i samme år. Brugere med mange overnatninger har samlet set 121 overnatninger eller derover i året. I 2000 er der ca. 1.958 brugere med mange overnatninger og i 2017 er der ca. 2.279 brugere med mange overnatninger. I 2017 er der ingen brugere under 18 år, i 2000 er der 31 brugere under 18 år, hvoraf en del er under 15 år. Af sammenligningsgrunde ses der kun på voksne i 2000. Se i øvrigt anmærkningen til tabel 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Aldersfordelingen for alle brugere af forsorgshjem og herberger har ændret sig en del fra 2000 til 2017. I 2017 er der flere af de helt unge brugere, særligt i aldersgruppen 18-24 år. Samtidigt fylder de ældre aldersgrupper også mere i 2017, særligt er der flere brugere i aldersgrupperne 50-59 år og 60-64 år, jf. figur 14.

Opgør man andelen af brugere af forsorgshjem og herberger i forhold til hele befolkningen, er der stadig en stigning både blandt de unge og blandt brugere over 50 år. Ændringer i demografi kan altså ikke forklare udviklingen.

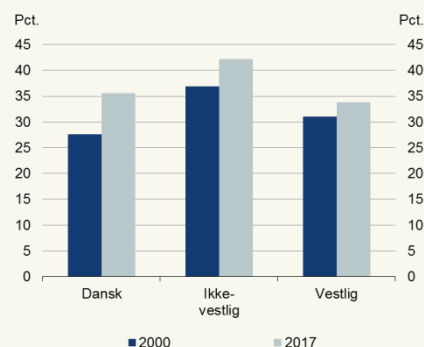
Ligeledes har brugere med dansk herkomst og brugere, der ikke har dansk herkomst, haft en stigende andel med mere end 120 overnatninger, jf. figur 15. Brugere med ikke-vestlig oprindelse havde den højeste andel af brugere med mange overnatninger på forsorgshjem og herberger i begge årene 2000 og 2017. I 2017 var det således 42 pct. af brugerne med ikke-vestlig herkomst, der havde over 120 overnatninger. For brugere med dansk herkomst var andelen i 2017 på 35 pct.

Brugere med ikke-vestlig oprindelse er ligeledes steget fra omkring 13 pct. i 2000 til 19 pct. i 2017, jf. figur 16.

Opholdstiden på forsorgshjem og herberger stiger

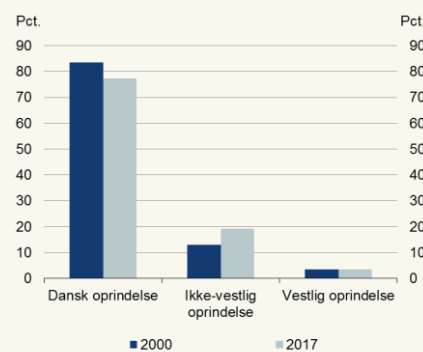
Figur 15

Brugere med mere end 120 overnatninger på §110-boformer fordelt på oprindelse i 2000 og 2017

Figur 16

Brugere fordelt efter oprindelse i 2000 og 2017

Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter §110-boformer på et tidspunkt i året og som samtidig kan genfindes i befolkningsregistret i samme år. Brugere med mange overnatninger har samlet set 121 overnatninger eller derover i året. I 2000 er der ca. 1.958 brugere med mange overnatninger, og i 2017 er der ca. 2.279 brugere med mange overnatninger. I 2017 er der ingen brugere under 18 år, i 2000 er der 31 brugere under 18 år, hvoraf en del er under 15 år. Af sammenligningsgrunde ses der kun på voksne i 2000. Se i øvrigt anmærkningen til tabel 1.

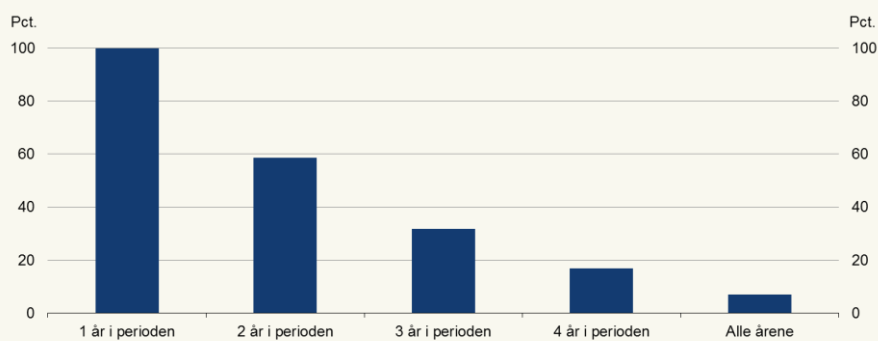
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

De fleste brugere af forsorgshjem og herberger i 2017 har også været brugere i andre år i perioden 2013-2016. Det vidner om, at mange brugere er hjemløse i længere tid eller periodevist. Samtidig er det de færreste, der optræder i statistikken i alle år i perioden. Knap 60 pct. har været brugere i mindst to år i perioden 2013-2017, omkring en tredjedel har været brugere i mindst tre år i perioden, ca. 17 pct. har været brugere i mindst fire år, og ca. 7 pct. har været brugere i alle årene, jf. figur 17.

Opholdstiden på forsorghjem og herberger stiger

Figur 17

Antal år brugere i 2017 har været brugere af §110 botilbud, 2013-2017

Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter §110-boformer på et tidspunkt i året og som samtidig kan genfindes i befolkningsregistret i samme år. Da figuren omhandler brugere i 2017 er 100 pct. af brugerne i kategorien "1 år i perioden". Figuren siger alene noget om, hvor mange af kalenderårene 2013 til 2017 brugerne optræder i boformsstatistikken, og ikke noget om varigheden af opholdene. Se i øvrigt anmærkningen til tabel 1.
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Bilag 1

Tabel 1

Nøgletal – Brugere af forsorgshjem og herberger i perioden 2000-2017.

År	Brugere	Ophold	Indskrivninger	Overnatninger	Gennemsnitlig varighed pr. ophold (dage pr. ophold)	Gennemsnitlig varighed pr. bruger (dage pr. bruger)
2000	6.963	14.152	12.646	630.718	45	91
2001	7.287	14.582	12.768	660.587	45	91
2002	6.978	13.925	12.146	641.788	46	92
2003	6.960	14.060	12.456	632.765	45	91
2004	7.012	13.700	12.072	640.924	47	91
2005	7.073	14.061	12.321	628.645	45	89
2006	6.803	13.474	11.766	623.575	46	92
2007	6.494	12.354	10.695	635.158	51	98
2008	6.362	11.832	10.105	629.718	53	99
2009	6.295	11.253	9.563	619.140	55	98
2010	6.306	11.286	9.586	631.008	56	100
2011	6.245	10.670	8.933	625.928	59	100
2012	6.226	10.482	8.923	639.070	61	103
2013	6.198	12.013	10.241	651.490	54	105
2014	6.358	12.422	10.670	670.368	54	105
2015	6.196	12.424	10.593	683.712	55	110
2016	6.322	11.999	10.196	700.701	58	111
2017	6.222	12.128	10.245	701.519	58	113
Ændring i pct. 2000-2017	-11 pct.	-14 pct.	-19 pct.	11 pct.	29 pct.	24 pct.

Anm.: Brugere omfatter personer, der benytter §110-boformer på et tidspunkt i året. Ophold er antallet af ophold brugerne har i året. Opholdene kan godt være startet før det givne år, og kan godt slutte efter det givne år. Indskrivninger er ophold, der er påbegyndt i det givne år. Overnatninger er summen af brugernes samlede overnatninger i det givne år. Gennemsnitlig varighed per ophold udregnes som overnatninger/ophold. Gennemsnitlig varighed per bruger udregnes som overnatninger/brugere. Overlappende ophold behandles efter samme metode som beskrevet i "Behandling af overlap på ophold – Boformer", Danmarks Statistik, 5. december 2018, Privatøkonomi & Velfærd. Når der ses på antallet af ophold, fjernes de ophold hvor Danmarks Statistik er usikre om opholdenes forløb er korrekt.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.